

IJTIMOIY TARMOQLARNING YOSHLAR QADRIYATLARIGA TA'SIRI

ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ НА ЦЕННОСТИ МОЛОДЕЖИ

IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON YOUTH VALUES

Ro'ziyeva Zilola Fayzulla qizi
O'zbekiston Milliy universiteti
Magistratura bo'limi uslubchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola ijtimoiy tarmoqlarning zamonaviy yoshlar qadriyatlariga ko'rsatayotgan ta'sirini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqot adabiyotlar tahlili asosida amalga oshirilgan bo'lib, ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar dunyoqarashi, axloqiy me'yorlari va qadriyatlariga ta'sirini ko'rib chiqadi. Maqolada salbiy va ijobiy ta'sirlar muhokama qilinib, muammolarni hal etish yo'llari taklif etiladi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy tarmoqlar, yoshlar qadriyatlari, axloqiy me'yorlar, internet madaniyati, virtual muhit

Аннотация. Эта статья посвящена изучению влияния социальных сетей на современные молодежные ценности. Исследование основано на анализе литературы и рассматривает влияние социальных сетей на мировоззрение, этические нормы и ценности молодежи. В статье обсуждаются как отрицательные, так и положительные эффекты и предлагаются способы решения проблем.

Ключевые слова: социальные сети, молодежные ценности, этика, интернет-культура, виртуальная среда

Abstract. This article is devoted to the study of the impact of social media on the values of modern youth. The study is based on literature analysis, examining the impact of social media on youth worldview, ethical standards and values. The article discusses negative and positive effects and offers ways to solve problems.

Keywords: social networks, youth values, moral standards, internet culture, virtual environment

KIRISH

2-TOM, 11-SON

Zamonaviy axborot texnologiyalari davrida ijtimoiy tarmoqlar yoshlar hayotining ajralmas qismiga aylanib ulgurdi. Facebook, Instagram, TikTok va Telegram kabi platformalar nafaqat muloqot vositasi, balki yoshlarning dunyoqarashi va qadriyatlar tizimiga sezilarli ta'sir ko'rsatuvchi muhitga aylandi [1]. Bugungi kunda O'zbekistonda 65% yoshlar muntazam ravishda ijtimoiy tarmoqlardan foydalanadi [2]. Bu holat yoshlarning an'anaviy qadriyatlari va zamonaviy virtual muhit o'rtasidagi munosabatlarni o'rganish zaruriyatini keltirib chiqaradi.

METODOLOGIYA VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Tadqiqot metodologiyasi tizimli adabiyotlar tahlili asosiga qurilgan. O'zbek, rus va g'arb olimlarining ilmiy ishlari o'rganib chiqildi. Tahlil davomida ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar qadriyatlariga ta'siri quyidagi yo'nalishlar bo'yicha o'rganildi:

- Axloqiy qadriyatlarga ta'siri
- Milliy qadriyatlarga munosabat
- Oilaviy qadriyatlar transformatsiyasi
- Ta'lim va bilim olishga bo'lgan munosabat

Rahimov va boshqalarning tadqiqotiga ko'ra [3], ijtimoiy tarmoqlar yoshlarning kundalik xatti-harakatlariga va qaror qabul qilish jarayonlariga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Petrov [4] o'z ishida virtual muhitning yoshlar dunyoqarashini shakllantirishdagi rolini ta'kidlaydi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar qadriyatlariga ta'sirini o'rganish jarayonida bir nechta muhim yo'nalishlar aniqlandi. Ularni alohida tahlil qilib chiqamiz.

Birinchidan, axloqiy qadriyatlarga ta'sir masalasi. Williams [5] tadqiqotlariga ko'ra, virtual muhit yoshlarning axloqiy qarashlari va xulq-atvor modellarini sezilarli darajada o'zgartirmoqda. Ijtimoiy tarmoqlarda keng tarqalgan "layk" va "repost" madaniyati yoshlarda e'tibor markazida bo'lish, tashqi ko'rinishga ortiqcha e'tibor berish kabi xususiyatlarni shakllantirmoqda. Virtual muhitdagi muloqot madaniyati real hayotdagi muomala me'yorlaridan farq qiladi - bu esa yoshlarda ikki xil axloqiy me'yorlar tizimining shakllanishiga olib kelmoqda. Bundan tashqari, shaxsiy hayot chegaralari buzilishi, ma'naviy qadriyatlarning virtual muhitda yengil talqin qilinishi kabi holatlar kuzatilmog'da.

Ikkinchidan, milliy qadriyatlar masalasi. Axmedova [6] ning tadqiqotlari ko'rsatishicha, ijtimoiy tarmoqlar milliy qadriyatlarga ikki tomonlama ta'sir ko'rsatmoqda. Bir tomondan, ijtimoiy tarmoqlar milliy an'analar, urf-odatlar va qadriyatlarni keng targ'ib qilish, ularni zamonaviy shaklda yoshlarga yetkazish imkoniyatini bermoqda. Boshqa tomondan esa, global virtual makonning ta'siri ostida milliy qadriyatlar transformatsiyaga

2-TOM, 11-SON

uchramoqda, ba'zi hollarda esa yo'qolib bormoqda. Masalan, kiyinish madaniyati, muomala odobi, kattalarni hurmat qilish kabi qadriyatlar zamonaviy talqinlarda o'zgarmoqda.

Uchinchidan, oilaviy qadriyatlar masalasi. Sokolov [7] ta'kidlaganidek, ijtimoiy tarmoqlar oilaviy qadriyatlar tizimiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Zamonaviy yoshlar orasida oilaga munosabat o'zgarmoqda - an'anaviy oilaviy rollar qayta ko'rib chiqilmoqda. Instagram va Facebook kabi tarmoqlarda namoyish etiladigan "ideal oila" modellari yoshlarning oilaviy hayotga bo'lgan kutuvlarini o'zgartirmoqda. Shuningdek, oilaviy munosabatlarning ijtimoiy tarmoqlarda namoyish etilishi ham yangi tendensiya sifatida kuzatilmoqda.

To'rtinchidan, ta'lim va bilim olishga munosabat masalasi. Johnson va Smith [8] ning tadqiqotlariga ko'ra, ijtimoiy tarmoqlar ta'lim tizimiga va bilim olishga bo'lgan munosabatni tubdan o'zgartirmoqda. Yoshlar orasida an'anaviy ta'lim shakllari o'rnini onlayn ta'lim platformalari egallamoqda. YouTube, TikTok va boshqa ijtimoiy tarmoqlarda qisqa va tez o'zlashtiriluvchi kontentning ko'payishi yoshlarning bilim olish jarayoniga yondashuvini o'zgartirmoqda. Bu bir tomondan bilimlarni tez va oson o'zlashtirish imkonini bersa, boshqa tomondan chuqur va fundamental bilimlarning sayozlashishiga olib kelmoqda.

Bundan tashqari, ijtimoiy tarmoqlar ta'sirida yoshlarning qadriyatlar tizimida moddiy va ma'naviy qadriyatlar o'rtasidagi muvozanat ham o'zgarmoqda. Virtual makon va real hayot o'rtasidagi farqlar, virtual obro' va real hayotdagi obro'-e'tibor o'rtasidagi ziddiyatlar yoshlarning qadriyatlar tizimida yangi muammolarni keltirib chiqarmoqda.

Rahimov va boshqalarning [3] tadqiqotlari ko'rsatishicha, ijtimoiy tarmoqlarda ko'p vaqt o'tkazadigan yoshlar orasida an'anaviy qadriyatlardan uzoqlashish, virtual qadriyatlarni ustuvor qo'yish holatlari kuzatilmoqda. Bu esa jamiyat va oila oldida yangi vazifalarni qo'ymoqda - zamonaviy texnologiyalar va an'anaviy qadriyatlar o'rtasida muvozanatni saqlash, yoshlarni virtual muhitning salbiy ta'sirlaridan himoya qilish masalalari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy tarmoqlar yoshlar qadriyatlar tizimiga kompleks ta'sir ko'rsatmoqda. Bu ta'sirning ham ijobiy, ham salbiy jihatlari mavjud. Ijobiy jihatlar qatoriga axborot olish imkoniyatlarining kengayishi, global muloqot va bilim olish imkoniyatlari kirsas, salbiy jihatlarga an'anaviy qadriyatlarning yo'qolish xavfi, virtual bog'liqlik va axloqiy me'yorlarning buzilishi kiradi.

Yoshlar qadriyatlarini asrab-avaylash va rivojlantirish uchun quyidagi choralar tavsiya etiladi:

- Ijtimoiy tarmoqlardan oqilona foydalanish madaniyatini shakllantirish

2-TOM, 11-SON

- Milliy va zamonaviy qadriyatlar uyg'unligini ta'minlash
- Media savodxonlikni oshirish
- Ijtimoiy tarmoqlarda milliy kontentni ko'paytirish

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Brown, M. (2023). Social Media Impact on Youth Values. *Journal of Youth Studies*, 15(4), 45-62.
2. O'zbekiston yoshlari: raqamlar va faktlar. (2023). *O'zbekiston yoshlar agentligi hisoboti*.
3. Rahimov, A., Karimov, B., & Alimov, S. (2022). Yoshlar qadriyatlari transformatsiyasi. *O'zbekiston ijtimoiy tadqiqotlar jurnali*, 8(2), 112-125.
4. Petrov, V. (2023). Влияние социальных сетей на ценностные ориентации молодежи. *Социологические исследования*, 5, 78-89.
5. Williams, K. (2024). Digital Values Formation in Youth. *International Journal of Social Media Studies*, 12(1), 23-38.
6. Axmedova, M. (2023). Milliy qadriyatlar va zamonaviy texnologiyalar. *O'zbekiston ijtimoiy-gumanitar jurnali*, 4, 56-67.
7. Sokolov, A. (2023). Трансформация семейных ценностей в эпоху социальных сетей. *Мир науки*, 3(11), 145-158.
8. Johnson, R., & Smith, P. (2023). Education Values in Digital Age. *Digital Education Review*, 42, 89-102.

